

BULLETIN

53

AUGUSTUS 1990

STICHTING
VRIENDENKRING VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHÉ WAARD
(ingeschreven K.v.K. Dordrecht nr. S 119934)

Redactie en secretariaat:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Giro 38.70.852.
Contributie: minimaal F 10,-- per persoon/jaar.

Redactie:

Drs. W. Blok	-
J. Gerretse	01862 - 2293
A.O. Mol	01853 - 1154
lic. P.G. Perneel	01869 - 1078
P.J. Pot	01853 - 1411
K.H. van der Ree	01865 - 3622
W. Reedijk	01865 - 1323
Mr. R. van der Waal	015 - 622457

Hof van Assendelft:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Telefoon 01862 - 1535.
Geopend dinsdag t/m zaterdag 14.00 - 17.00 uur.
Zaterdag bovendien 10.00 - 12.00 uur.
Leeszaal: Geopend woensdag 09.00 - 13.00 uur.
Zaterdag 10.00 - 17.00 uur.

Oost-Leeuwenstein:

Dorpsstraat 13, 3274 BB Heinenoord.
Geopend zaterdag 10.00 - 12.00 en 14.00 - 17.00 uur.

Groepen op afspraak.

Conservator:

Drs. J.E. de Rooy 01862 - 2010

NIEUWS VAN DE REDACTIE

Terugkijkend op de afgelopen maanden zien wij als hoogtepunt het jubileum van de heer A.C. Bos. Op 1 mei jongstleden was hij 12 1/2 aan het Streekmuseum verbonden. Ter gelegenheid van dit jubileum werd op die dag een feestelijke bijeenkomst in het museum gehouden, waarop de heer Bos woorden én blijken van waardering mocht ontvangen. Wie hem kent, zal weten dat dit volledig terecht is. Menig speurder naar familiegegevens is door zijn fenomenale kennis van oude Hoekschewaardse geslachten snel op het goede spoor gekomen. De Vriendenkring is mede door zijn toedoen groot geworden, al doet onze ander medewerker, de heer W. Tieleman, wat dat betreft zeker niet voor hem onder.

Een andere vermeldenswaardigheid is, het grote aantal bezoekers dat het museum zowel op 2e Paasdag als op 2e Pinksterdag mocht ontvangen.

In het algemeen stichtingsbestuur van het Streekmuseum heeft tijdens de laatste bestuursvergadering een wijziging plaatsgevonden: de heer W. Blok heeft in verband met drukke werkzaamheden zijn functie als secretaris neergelegd. De heer C. in 't Veld, gemeente-secretaris van Strijen, is hem opgevolgd.

Nu van de afgelopen periode naar de toekomst: het programma voor de 10e Vriendendag is vastgesteld. Verderop in dit bulletin vindt u er meer over. Wij rekenen er niet alleen op veel bekende gezichten te zien, maar ook vele nieuwe!

Op de omslag van dit bulletin heeft u wellicht de laatste ontwikkeling al waargenomen: adres-etiketten in plaats van "gestempelde" adressen.

De apparatuur waarmee dat werd gedaan, begon onoverkomelijke problemen te geven en de leesbaarheid van de adressen liet wel eens te wensen over. Mochten bij het overzetten van de adressen er, ondanks onze controle toch nog fouten in uw adres zijn gekomen (of gebleven), dan verzoeken wij u dat even aan ons door te geven.

Op dit moment hebben bijna alle vrienden hun bijdrage voor 1990 al over gemaakt. Een klein aantal heeft dit helaas nog niet gedaan. Wij verzoeken u dan ook na te gaan of u de bijdrage voor dit jaar al hebt voldaan en zo niet, daar alsnog voor te willen zorgen. U kunt zich voorstellen dat de penningmeester het erg vervelend vindt om Vrienden een herinnering te moeten sturen.

Tot slot willen wij u, bij wijze van uitzondering, wijzen op het artikel van de werkgroep dialecten. Laat u zich dit kostelijk stukje proza niet ontgaan!

De redactie wenst u veel leesgenoegen met dit 53e bulletin.

R.v.d.W.

DE VRAGENRUBRIEK

Na het verschijnen van het vorige bulletin is er veel post ontvangen voor de vragenrubriek. Enerzijds antwoorden, anderzijds veel nieuwe vragen. Er zijn reacties binnengekomen op de volgende vragen: 306, 309, 310, 311, 312, 315 en 317. Mocht u één of meerdere van deze reacties willen inzien, dan horen wij dat graag van u.

Zoals gezegd, er zijn ook veel nieuwe vragen binnengekomen. Op dit moment liggen er zo'n 25 stuks, die nog geplaatst moeten worden. U begrijpt dat deze niet in één keer aan bod kunnen komen. Ze zullen zoveel mogelijk in volgorde van ontvangst worden geplaatst.

Om organisatorische redenen hebben wij de volgende verzoeken:

- a. Wilt u, wanneer u een vraag stelt, een postzegel bijsluiten voor antwoord?
 - b. Graag ontvangen wij vragen en antwoorden gesplitst. Heeft u een antwoord op een vraag en tegelijkertijd een nieuwe vraag, wilt u dit dan op twee verschillende bladen opsturen?
- Alvast bedankt voor de medewerking!

Hier de vragen voor bulletin 53:

318. Ewoud Hoogenboom, geboren Oud-Beijerland 17-12-1732, aldaar overleden 18-7-1782, was gehuwd met Grietje van Weel.

Kinderen uit dit huwelijk waren:

- a. Cornelis, geboren Oud-Beijerland januari 1754, aldaar overleden in 1788, ondertrouwt 28-2-1777 met Neeltje Bakker.
- b. Willem, geboren Oud-Beijerland 6-3-1757, huwt in 1779 met Maria Meijer.
- c. Jan, geboren Oud-Beijerland 1733.

Gezocht: eventuele nakomelingen van Cornelis, Willem en Jan.

319. Pieter Hoogenboom, geboren Oud-Beijerland 25-1-1838, koopman, woont in 1903 nog te Oud-Beijerland, gehuwd 6-7-1861 met Jannetje van Peppel, oud 22 jaar, overleden 9-4-1874. Kornelis Hoogenboom, geboren Oud-Beijerland 21-4-1840, aldaar overleden 12-5-1882, gehuwd met Gerritje de Knecht.

Gezocht: nakomelingen van Pieter en Kornelis.

320. Bovengenoemde Pieter en Kornelis zijn zoons van Arie Hoogenboom, geboren Oud-Beijerland 12-1-1812 en aldaar overleden 22-5-1880. Arie huwde 1e 13-8-1837 met Elisabeth Abbenbroek (1811-1842) en 2e 21-9-1843 met Willemina Kraaijo, oud 38 jaar.

Gevraagd: zijn er behalve Pieter en Kornelis nog meer kinderen uit het eerste en/of tweede huwelijk?

321. Arie Jans Kleinjan, geboren te 's-Gravendeel, overleden ca 1706, huwt met Bastiaentje Fleuris Eeuwouts van der Giessen en Lijntje Gijsberts Droogendijk.

Gevraagd: het voorgeslacht van Arie Jansz Kleinjan.

322. Op 17-6-1864 trouwen te Zuid-Beijerland Abraham van Prooijen en Pietertje Troost.

In de geboorte-akte van Pietertje (geboren Zuid-Beijerland 15-8-1842) staat vermeld dat haar moeder Maria Troost heet en weduwe is van Jan Weeda (overleden Zuid-Beijerland 15-3-1828).

In de huwelijksakte wordt Gerrit van Nugteren, metselaar te Zuid-Beijerland, als voogd genoemd. Vraag: Is er een familierelatie tussen Gerrit van Nugteren en Maria Troost? Is er meer bekend van het echtpaar Jan Weeda en Maria Troost?

323. Albertus Hector van den Bosch, oud 28 jaar, timmermansknecht, wonende aan de Havendijk in 's-Gravendeel, geeft op 1-5-1822 in 's-Gravendeel de geboorte aan van zijn natuurlijke dochter Elizabeth, geboren uit Cornelia Goud ten huize van haar vader Anthonij Goud aan de Havendijk. Cornelia Goud trouwt in 1824 met Rom Schram. In de huwelijksakte van Elisabeth van den Bosch met Lodewijk Bongers (B.S. 's-Gravendeel 19-12-1844, nr. 18) staat vermeld: "Elizabeth van den Bos, minderjarige natuurlijke dochter van

Albertus Hector van den Bos, van wien het beroep en de woonplaats zijn onbekend".

Vraag: verdere gegevens over Albertus Hector van den Bosch en zijn voorouders.

324. Jannigje van der Willigen, geboren na 1757, was een dochter van Abraham Pieters van der Willigen, begraven 's-Gravendeel 7-12-1785.

De kleindochters van Abraham Pieters heetten Willemijntje (Willempje) en Adriaantje.

Gevraagd: gegevens over de moeder van Jannigje van der Willigen.

325. Adriaantje Blokland, geboren 11-4-1810, dochter van Leendert Blokland en Fijgje de Deugd, trouwt met Willem Schipper.

Gevraagd: Waar en wanneer is Adriaantje overleden?

326. Contact wordt gezocht met onderzoekers die werken aan de genealogie van het Geslacht Maaskant (Maeskant) uit de Hoeksche Waard. Graag uw reactie.

Met belangstelling kijken wij uit naar reacties op deze vragen. Veel succes met het onderzoek en graag tot het volgende bulletin. Contactadres: A.O. Mol, Roodenburg Vermaatstraat 39, 3295 BN 's-Gravendeel.

A. O. M.

NIEUWE VRIENDEN

Met 33 nieuwe aanmeldingen in de afgelopen periode, is het totaal aantal vrienden/vriendinnen op 1.472 gekomen. Als deze groei zich voortzet kunnen wij dit jaar de 1.500ste vriend verwelkomen.

Via deze weg heten wij alle nieuwelingen nogmaals van harte welkom.

L 719	W.K. van den Berg	Poortugaal
L 722	J. van der Bom	IJmuiden
L 738	T. van Bruggen	Weert
L 726	I. Bruijs-de Man	Spijkensisse
L 68	T.P. Buurman-van Erkel	Velzen zuid
HW 292	Mevr. A. Dorst	Strijen
L 396	E. Dorst	Rhoon
HW 733	A. Hartman	Numansdorp
HW 734	Mevr. Hartman	Numansdorp
L 730	H. Hoogendoorn	Krimpen a/d IJssel
L 733	J. Jongekrijg	's-Gravenwezel België
L 734	Mevr. Jongekrijg	's-Gravenwezel België
HW 106	P. Kats	Numansdorp
HW 397	Ch. Leeuwe	Oud-Beijerland
HW 398	A.J. Leeuwe-Tak	Oud-Beijerland
L 731	R. Malhere	Rotterdam
L 718	H. Noomen	Schiedam
HW 64	L. van Nugteren	Numansdorp
HW 238	Mevr. A.A. Rosmolen	Maasdam
L 723	J.S. Sepmeijer-Hers	's-Gravenhage
L 724	J. van der Sluis	Hekelingen
L 725	J.B. Spierdijk-van Dalen	Heemstede
L 720	G. Stok	Spijkensisse
L 721	H. Stok-Klein	Spijkensisse
L 732	J.E. Verbaas	Nijmegen
HW 93	B. Verhorst	Oud-Beijerland
HW 386	Mr J. de Vries	Puttershoek
L 735	M. Wambach-Hoogendoorn	Rotterdam
HW 188	H. Weeda	Oud-Beijerland

L 727 J. Wijnen Oss
L 728 Mevr. Wijnen Oss
L 736 W. Zevenbergen Rijnsburg
L 737 C.C. Zevenbergen-Slikboer Rijnsburg

RED.

VRIENDENDAG

Wij zijn blij U te kunnen meedelen, dat het mogelijk is gebleken een nieuwe Vriendendag te organiseren op zaterdag 6 oktober 1990. De 10e alweer.

Het programma?

Wij hopen U tussen 13.00 en 13.15 uur bij het Hof van Assendelft te ontvangen. Daar kunt U in de reeds klaar staande bussen plaats nemen om een bezoek te brengen aan het Nederlands Leder- en Schoenenmuseum te Waalwijk. Van dit museum is de heer Blok, onze voorzitter, conservator. Hij nodigt U, als vrienden van het Streekmuseum, ter gelegenheid van de 10e Vriendendag in "zijn" museum uit.

Na een ontvangst, krijgt U aldaar volop gelegenheid diverse onderdelen van schoen- en leer-fabricage te bekijken.

Hier volgt alvast enige informatie:

Waalwijk. Een plaats in de streek waar de bakermat van de schoenindustrie ligt: de Langstraat en Midden Brabant. Terecht de plek waar men een museum oprichtte om de schoen- en lederindustrie uit verleden en heden te bewaren. Het museum ook, waarvan de voorzitter van de Vriendenkring van het Streekmuseum Hoeksche Waard sinds 1988 directeur is. Reden genoeg voor de Vriendenkring om een vriendschappelijk bezoek af te leggen aan dat museum, dat zich als enige museum in Nederland op dat boeiende cultuur-historische terrein beweegt.

Het museum bevat een schat aan informatie over het ontstaan en gebruik van de schoen -niet alleen in de westerse, maar ook in andere culturen-, de ontwikkelingen in de fabricage, de hedendaagse productietechnieken en de geschiedenis van het leerlooien. Daarbij blijkt dat leer niet uitsluitend van betekenis is geweest voor de schoenfabrikant, maar dat dit materiaal brede en vaak onverwachte toepassingen heeft.

In een groot aantal vitrines vindt U een schitterende collectie nostalgische en moderne schoenmodellen. Enkele videofilms en een dia-klankbeeld verlevendigen de presentaties. Een leerlooierij uit 1870 en een schoenfabriek uit 1930, waarvan de machines worden gedemonstreerd, maken deel uit van de museumcollectie.

De ontwikkeling van de schoenindustrie en de leerlooierij is sociaal en economisch van groot belang geweest voor de bevolking van Brabant. Ook heden ten dage kan het belang van deze industrie niet worden ontkend. In het museum wordt dan ook ruime aandacht besteed aan de huidige wijze van fabriceren en aan de moderne schoenontwerpen. Van de Romeinse sandaal tot de modernste schoen brengt dit museum de geschiedenis van fabricage, functie en ontwerp tot leven.

Rond 5 uur keren wij terug naar Heinenoord, waar traditiegetrouw in het H.C. Andersenhuis de tafels voor de maaltijd reeds klaar staan. U kunt deze keer kiezen uit spek-met-peren of erwtensoep met garni (Dit betekent in gewoon Hoekschevaards "diverse soorten brood") Ter afsluiting van deze Vriendendag krijgt U rond half acht nogmaals koffie.

Belangstelling?

De deelnamekosten bedragen F 39,50 per persoon.

U kunt zich opgeven tot uiterlijk 18 september

door overmaking van dit bedrag op girorekening

38.70.852 onder vermelding van:

* Vriendendag 1990

* Aantal personen

* Menukeuze (Spek-met-peren of erwtensoep)

Introducées zijn zoals altijd van harte welkom.

U komt toch ook!

Red.

HISTORISCH ALLERLEI

VAARPRAAT UIT OUD-BEIJERLAND (Deel 2)

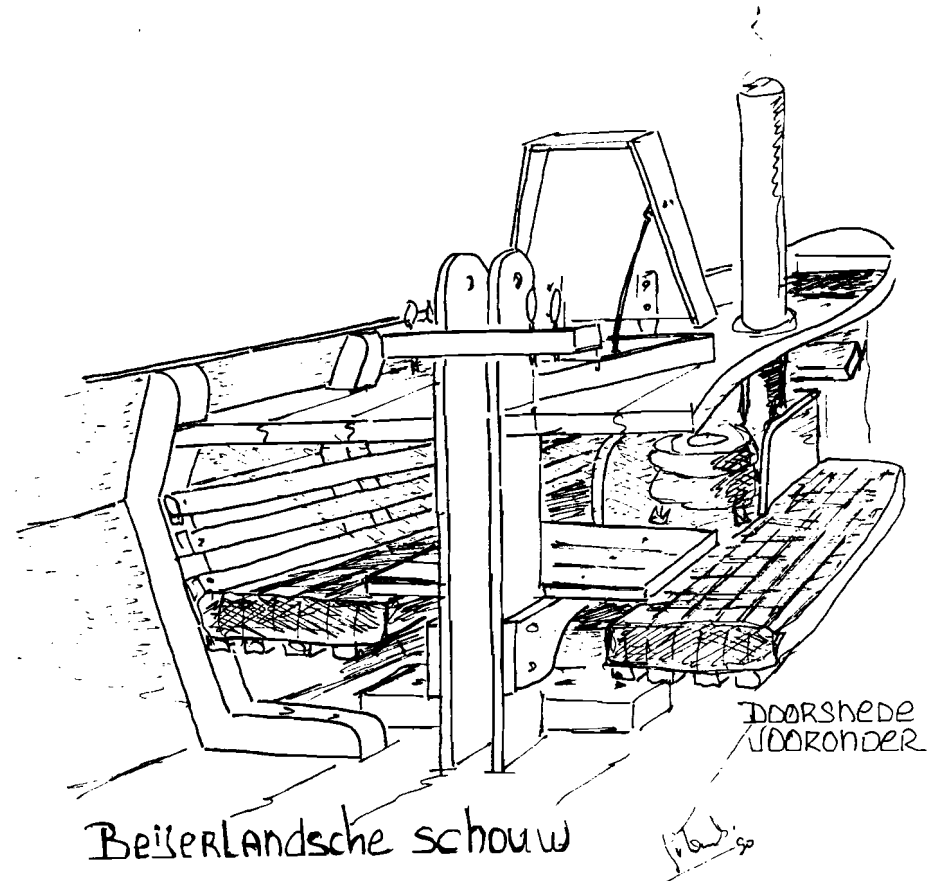
door G. van Driel.

Zoals U wellicht in het artikel in het vorige bulletin heeft kunnen lezen, is het zoeken naar overblijfselen van de BEIJERLANDSCHE SCHOUW of SCHUIT met recht zoeken naar de bekende speld in de hooiberg. Of nautisch gesproken "Er wordt nog steeds achter het net gevist".

In dat artikel zijn twee uitgangspunten gehanteerd, namelijk:

1. BEIJERLANDSCHE BOOT; een in de Beijerlanden gebouwde eikehouten boot van het type Hollandsche boot. Dus een roei- c.q. werkboot welke qua soort en afmetingen overeenkomsten vertoont met onder meer de Hollandsche boot en de Hollandsche boot naar Sliedrechts model.

2. BEIJERLANDSCHE SCHOUW of SCHUIT, qua afmetingen en gebruikers doel totaal afwijkend van de werkboot-modellen en wellicht vergelijkbaar met de Zeeuwsche schouw.

Op grond van bestaande literatuur en een duidelijke tekening van de hand van J.H. Kips, die de geografische omstandigheden van onder meer het havengebied van Oud-Beijerland rond 1835 heeft vastgelegd, kan met zekerheid worden gesteld, dat er verschillende ambachten zijn uitgeoefend, zoals scheepsbouw. Uit de summiere omschrijving blijkt bijvoorbeeld, dat aan de kop van de haven aanvoer van hakhout en scheepsreparatie heeft plaatsgevonden en dat er "regt" van overvaart was. Het "regt" van overvaart heeft overigens nog lang bestaan.

De huidige zeilmaker S.A. den Boer, vervoerde tegen betaling van een paar centen personen en goederen naar het toenmalige eiland De Beer of Berenplaat.

Als wij er van uitgaan, dat rond 1850 in Oud-Beijerland nieuwbouw van houten schepen heeft plaatsgevonden, dan richt het onderzoek zich op de bouw van de Beijerlandsche boot en de kleine, halve en grote AKEN.

Met stelligheid wordt beweerd, dat de typische Hollandsche boot, die ook in Oud-Beijerland is gebouwd, maar qua vorm en constructie op essentiële punten verschilt van de Beijerlandsche schouw, jarenlang ten onrechte als een Beijerlands vaartuig is bestempeld. Deze veronderstelling is ons inziens onjuist.

Een belangrijke vraag rijst. Waar zijn dan de bekende Beijerlandsche schuiten gebouwd? Het antwoord op deze vraag is nog steeds niet gegeven.

Wel is er meer bekend omtrent de bouw en constructie.

In 1943 wordt door Ir G. van Schaick een tekening gemaakt naar een model, gemaakt op een schaal van 1:75. Deze tekening wordt gebruikt door modelbouwers, maar is op grond van de bekende bouwwijze van schouwen niet geheel overeenkomstig de werkelijkheid. Ten eerste heeft voorzover bekend geen enkele schouw ronde kimmén. Ten tweede wordt de indruk gewekt, dat het luik in het voordek slechts bedoeld zou zijn voor het strijken van de mast en dat het vooronder als een soort bergplaats of liever gezegd als kabelgat dienst zou hebben gedaan. In sommige gevallen zal deze veronderstelling als juist kunnen worden beschouwd, maar uit summiere beschrijving blijkt, dat in het vooronder voor twee personen

slaapplaats aanwezig was, dat zelfs een klein potkachelkje gebruikt werd en een provisorisch tafeltje aan de mastkoker was bevestigd. Vervolgens blijkt uit verhalen of oude foto's, dat de Beijerlandsche schouw voorzien was van een spriettuig en voorzover bekend nooit van een gaffeltuig. Op genoemde tekening ontbreekt tevens de typische "klapmuts": een dekafwerking aan kop en hek van het vaartuig.

In een jaarboekje over vaartuigen in Nederland staat een omschrijving van diverse typen schouwen.

Deze luidt als volgt:

"Bij enkele schouwsoorten, die op de Zuid-Hollandsche en Zeeuwsche zeegaten thuis behoren, ontbreken de platte spiegels en zijn voor en achter de lijnen wat beter doorgetrokken. De Beijerlandsche schuit of schouw komt voor op het Haringvliet en de Oude Maas. Het schip wordt soms gebruikt voor de lijnvisserij op bot enz., en is dan met een kleine bun uitgerust, soms ook voor het snijden en vervoeren van riet uit gorzen en grienden, in welk geval het vaartuig droog is, d.i. geen bun bezit.

De grotere Bergsche of Tholensche schouwen zijn bezig uit te sterven. Men ziet ze nog slechts zelden. Evenals de Beijerlandsche schouw gelijken deze schepen in lijn op de Hollandsche roeiboort; zij hebben geen bun. Beide soorten zijn bijna geheel door de Hoogaars verdrongen."

Juist die laatste opmerking is van belang, daar de opmars van de hoogaars ongeveer dateert uit het midden van de vorige eeuw.

Het midden van de vorige eeuw is in de ontwikkeling van de scheepvaart kennelijk een belangrijke periode.

Vanwege het gebrek aan aandacht voor de ontwikkeling van met name de kleine scheepvaart moeten geïnteresseerden hun kennis vergaren door zelfstudie en onderzoek of de daarover bestaande maar spaarzame literatuur raadplegen. In z'n algemeenheid is er voor de Hoeksche Waard slechts sprake van kleine scheepvaart. De kustvaart heeft nooit een bepalende invloed uitgeoefend, terwijl de ontwikkeling van de binnenvaart en de visserij met daaraan verbonden de randactiviteiten als scheepsbouw, zeilmakerij, vervaardigen van visserijbenodigdheden en dergelijke een behoorlijk omvang gehad moeten hebben. Een en ander is de moeite van het bestuderen zeker waard. In een volgend artikel zal wellicht het vervoer ter sprake worden gebracht.

lic. Ph. Perneel.

AFDELING GENEALOGIE

De afgelopen periode is de fischescollectie weer aangevuld met gegevens uit de volgende bronnen:

- * Polderrekeningen Oud-Beijerland 1702 t/m 1736.
- * Rechterlijk Archief Cromstrijen No. 18 en 19 (1660-1700)
- * Burgerlijke Stand Piershil, overlijden 1836 t/m 1848.
- * Burgerlijke Stand Numansdorp, huwelijksbijlagen 1812 t/m 1842.

A. O. M.

WERKGROEP DIALECTEN

In Oud-Beijerland wordt een dialect gesproken dat, ten opzichte van de andere dialecten van de Hoeksche Waard, in de uitspraak van de klanken verre van gelijkkluidend is. Daarom zijn we als werkgroep gelukkig met de twee vertegenwoordigers in ons midden die opgegroeid zijn in die plaats, namelijk mevrouw Van der Schoor en de heer Van Hamburg. De laatstgenoemde heeft verschillende herinneringen uit zijn jonge jaren voor ons opgeschreven en deze in het plaatselijk dialect gestelde feiten en gebeurtenissen zijn door onze bekende medewerker de Heer P.W. de Zeeuw verzameld en tot één geheel gemaakt. Het resultaat is nu in dit bulletin opgenomen met de wens, dat u het even interessant zal vinden als wij.

W. R.

De Kerkstraet in Baaierland.

In het begin van deuze éêuw, zôô tot 1925 was de Kerkstraet een winkelstraet van belang. D'r stonge wel twinteg winkeltjies en verder wier der nog allerlaai ambacht en negosie bedreve. Het was ter altaaid eve druk, iets wat nou niet meer voor te stelle is. D'r waere daegelijks mense op te pad en veural saeterdassaeves was 't een drukte van belang. Winkelslooitingswet bestong nog niet en zôôdoende was het er een gezellege boel. Het straetbeeld wier nog opgevrolukt deur de vrouwe metter witte keuvelds of krullemusse. Alle vrouwe en jonge maaide droege toen nog krullemusse behalleve de jodinne. Vanaf den daaik kreeg-ie eerst an de rekse kant de herreberg van Van Bokhove. Laeter wier het café "Het natte vloertjie" genoemd.

Het was sondessoches van 11 tot 2 uur ope en één van de klante die daer dankbaer gebrooik van maakte was Veertie de postbode. Elleke zondag kwam die d'r dronkeg ooit.

Naest het café weunde Kees Meulendaaik. Die had een vêêhouweraai en vier dochters. Hij verkocht mellek an hoois.

Dan volgde Fop Batenburg die peterolie verkocht. Hij hieuw verrekes en een dochter die we Anna van Saer van Foppe noemde.

Hiernaest was het krooidenierswinkeltjie van Jannechie van Besjaene Brussaerd. Ze ging ok langs de deur met groente. Wai als klaaine jonges ginge bai heur pollekebrokke kôôpe voor één cent. Dat was een hêêle gebeurtenis want d'r was een tôônbank met een gleuf waer we eerst die cent in mosse douwe.

Nae het hoois van Jannechie van Besjaene kwam dat van ôônş. Wai verkochte bossies anmaekhout en turf. Die turreve wiere in hoois opgestaepeld omdamme géên andere bergplaes hadde.

Op een keer was ter nieuwe voorraed angekomme en hêêl de kaemer was zôôwat bezet met turf. Toen is op een nacht de hêêle staepel omgevallen. Vaeder, die met moeders in de besstee sliep schrok zôô erg, hai sprong ooit de besstee bove op een hôôp turreve en was inéêns klaar wakker.

Nou wastie al is vaeker hard geschrokke, maer dat was faaitelijk maain schuld.

We stookten toois aste winter verbai was nog een open haerd. 's Winters stookte we al een Braeberse kachel, maer die wier in 't voorjaer weggehaald.

Daer stookten we lieme in, dat is afval van vlas zwingele. Op 's-Graevendêêl en op Strien noeme ze dat scheve. Moeder kookte het méêste in grôôte aazere ketels boven het ope vuur en de rest op peteroliestelle.

Toen ik nog een jonge van zôô een jaer of tien was kwamme d'r wel is soldaete op Baaierland om te oefene. Toen heb ik een soort oefengrenaet "gevonge" en 's aeves nae 't ete doch ik: "wat zel d'r gebeure as ikkum in 't ope vuur gooit?" Nou, d'r gebeurde hêêl wat. Het ding ontplofte en de hêêle kaemer en wai d'r bai zagge hêêlemael zôô zwart as hooksie. Vaeder, die een bietjie dôôf was, zat in de zurgstoel te slaepe. Hai schrok wakker en zee "Ik doch dat ik wat hoorde"

Moeder kookte aerepels in een grôôten aazeren ketel. As ze gaer waere stampde ze de aerepels met een klein bietjie vet, een rauwe jooin en wat peper deur mekaer. Brêéd hadde we 't niet.

Op een keer zouwe we gaen ete. De ope ketel met aerepels stong op de taefel te dampe en wai d'r hongerig omheen. Vaeder dee as geweunte het gebed met de pet voor z'n hôôfd en dat is z'n geluk geweest, want net onder 't bidde viel de peterolielamp van de zolder midden in de ketel en de prak kwam krek in z'n gezicht terecht.

Wat moeder toen zee, dat zel ik maer niet nae vertelle, maer voor ôônş was 't een grôôte teleurstelling.

Naest ôônş hoois had je het logement van De Nies. "De loois an de ketting" wier het genoemd.

Weer een deur verder weunde Moos van Tijn. Die handelde in dierehooie. Bai de mense die gaaite hiewe kocht Moos de jonge bokkies op voor de hood. Om ze te ville mos tie ze eerst dôôd maeke. Hai greep dan die bokkies bai d'r achterpôôtjies en sloog ze tege de kerkmuur de harses in. Toen ik 'm vroeg waerom die dat niet tege z'n aage hoois dee, zee die dat de bokkies het prettiger vonge om tege de kerk dôôd gesloge te worre. De mense in die taaid waere niet zôô klaainzêereg. Dan denk ik maer an de slaeger Henk Weeda, die kon moeilijk een verreke steke.

Het is gebeurd datter een verreke deur de Kerkstraet liep met het mes in z'n stroot. Kees Weeda had een kriekenbôôgerd. As saeves de plukkers trug kwamme zatte we met-z'n-alle te wachte en met de pet gerêéd om voor een cent stek te kôôpe.

Naest Kees Weeda was de Krooidenierswinkel ven Vlasblom en weer een deur verder zat de horlgemaker Bijland.

Dat waere allemael zaekelooi an de Westkant van de Kerkstraet. Van den daaik af tot an het Overslop. (Middelstraat) wordt vervolgd).

WERKGROEP DIALECTEN

AANWINSTEN

Een compleet weefgetouw! Wat een prachtige aanwinst om deze keer mee te beginnen. Overigens vraagt zoiets wel wat meer plaats dan een stenen ei, dat wij ook mochten ontvangen!

U begrijpt, dat het museum wel eens moet woekeren met de ruimte. Ook moet er wel voor gezorgd worden, dat iets moois een opvallende plaats krijgt, zoals de fraaie bodebus van Piershil, dat de bode droeg als teken van waardigheid (voor de kenners: gemaakt door Rudolph Sondag, Rotterdam. Jaarletter V = 1754)

Weefgetouw en bodebus springen er wel uit deze keer, maar als U dacht, dat het daarmee bekeken was, hebt U het toch mis. De stroom aanwinsten houdt kennelijk nooit op. Zo hebben wij er weer een grote collectie gereedschap bij. Ik doe er een greep uit: 79 diverse schaven, een handboormachine, vijlen en passers, stempels, spanners, beitels en tangen, een schietlood,

slijpplank, boren en booromslagen, steek-sleutels, een houten hamer, haken en lood-snijmessen.

Ieder stuk gereedschap wordt nagekeken, schoon-gemaakt, ingevet, en eventueel behandeld tegen houtworm en - zoals iedere aanwinst - geregistreerd.

Dus mocht U de lust bekruipen om een studie te maken van bijv. "De vijl door de eeuwen heen", dan kunt U niet om deze verzameling heen!

De kledingafdeling begint wat somber:

een rouwmuts, een gehaakte muts, een zwarte ondermuts, een dito omslagdoek en een rouwtas. Maar er zit ook wat wuften bij: een onderrok met kant, twee kanten nachthemden, een kanten jakje en wat stukken kant. Weer diverse keuvets, twee paar schoentjes, kinderkleding (o.a. op school gemaakt), nog een nachthemd en een paar lange kousen.

Een zakdoekje uit 1914 herinnert aan de Belgische vluchtelingen, die toen naar Nederland kwamen.

De oorlog komt toch steeds weer even om de hoek kijken. We kregen ook een noedkachelkje, Pitto koffiesurrogaat, een koppelriem van de Wehrmacht, militaire knopen, een gasmasker en een driedelige soldatenbeker.

Herinneringen aan duistere tijden!

Een eindeloze variatie ook weer in de huishoudelijke zaken: koekblikken, voorraadbussen, borden, schaaltes, rond model kachelkje, koffiemolen, graanmolen, karabies (niet iedereen zal meer weten, dat dit een rieten draagmand was), metalen kinderwieg, potten, weckketel en thermometer, kaasstolp, drinkkruik, puddingvormen, fruitschaal, melkbusjes, houten melkmaat, vruchtenpers, kinderserviesje met dienblaadje en bedsprei met hoofdkussen.

Echt verleden tijd zijn toch wel een "bedsteeplank", een gietijzeren kolenbak en diverse merklappen.

Van het boerenerf niet veel, maar wel gevarieerd: paardenbit, kruiwagen, haak om slachtkonijnen op te hangen, sproeibus, handschoffelmachine, diverse paardenversiersels, tapse potkoker met steel en een zilveren tepelkanule.

Dan de varia: een 50 gulden munt (100 Jaar vorstinnen), een vaandeldragerkoker met riem, een fietsenrek, een dokterskoffer, een jubileumbeker 1898-1923, een koperen handbel, een Dunlop reclameplaatje, een sigarenkistje, een draagtas ter gelegenheid van 125 jaar Julianaschool Schenkeldijk, een schilderij van Koningin Wilhelmina, een fotoalbum en een schoolschrift. Wie maakt er eens een verhaal, waarin al deze dingen voorkomen? Dat zou nog een aardige puzzel worden!

Papieren uit alle tijden: Nieuwjaarswensen uit 1830, 1835, 1861 en 1879. Een verjaardagswens uit 1880. Realiseert U zich wel, dat we hier al weer één á anderhalve eeuw teruggaan? Net als de Christelijke School in Heinenoord, die dit jaar haar honderdjarig bestaan vierde en daar een boekje over uitgaf. Hartelijk dank, goede gevers, en tot de volgende keer.

J.G.